

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ МЕХАНІЗМУ СТРАХУВАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ АДВОКАТА

Заборовський В.В.

*професор кафедри цивільного права та процесу
Ужгородського національного університету,
доктор юридичних наук, професор*

Важливим моментом інституту цивільно-правової відповідальності адвоката є страхування такої відповідальності, правова природа якого неодноразово було предметом нашого дослідження [1; 2]. Елементами механізму страхування такої відповідальності адвоката є встановлення розмірів як страхових внесків, так і страхового покриття, проблеми із визначення яких розглядаються як явні перепони для запровадження повноцінного такого страхування в Україні. Складність визначення таких розмірів насамперед полягає в тому, що, з одного боку, розмір страхового покриття повинен забезпечувати майнові інтереси клієнта, а з іншого – розмір страхових внесків не повинен бути фінансовим тягарем для адвоката.

Позиції науковців та практиків різняться щодо визначення показників, які впливають на розмір страхових внесків та страхового покриття. Такими показниками найчастіше називають спеціалізацію адвоката, досвід роботи у вказаній сфері, наявність підвищення кваліфікації, кількість позовів до адвоката з приводу відшкодування заподіяної шкоди, наявність дисциплінарних стягнень тощо [3, с. 581].

Важливим в даному аспекті є досвід законодавців зарубіжних країн, який суттєво відрізняється в контексті закріплення і розмірів страхового покриття (страхових внесків), і переліку показників, які впливають на визначення такого розміру.

Так, німецький законодавець передбачає, що мінімальна страхова сума повинна становити 250.000 Євро за кожен страховий випадок, який пов'язаний із заподіяння адвокатом матеріальних збитків у зв'язку з виконання ним своєї професійної діяльності, а якщо мова йде про адвокатське об'єднання у формі товариства з обмеженою відповідальністю, то така сума вже становить 2.500.000 Євро (виплати страховика впродовж одного року можуть обмежуватись таким розміром збільшеним на кількість партнерів) (ст. 51 та 51 «а» Федерального закону «Про адвокатуру» [4]).

На відміну від німецького законодавця, французький не здійснює поділ мінімальної страхової суми в залежності від форми діяльності адвоката, а зазначає, що договори страхування не повинні містити гарантійного ліміту менше 1.500.000 Євро на рік для одного і того ж страхувальника (ст. 206 Декрету «Про організацію юридичної професії» [5]). Французький законодавець визначає такий розмір страхового внеску для всіх адвокатів, незалежно від досвіду, як «середній, що пояснюється тим, що

адвокат-початківець має менше практики й частіше помиляється, адвокат зі стажем - більш професійний, але кожна його помилка може стати «багатомільонною» [6, с. 275]. А. Подолева зазначає, що середній річний розмір страхового внеску на одного адвоката у Франції становить 1.000 Євро [7].

Щодо італійського законодавства, то розмір мінімального страхового покриття залежить насамперед від попереднього доходу адвоката та форми його діяльності (якщо дохід не перевищує 30.000 Євро, то мінімальна межа встановлюється в 350.000 Євро за страховий рік, а якщо адвокат працює в адвокатській компанії, що складається з понад 10 адвокатів, то мінімальний розмір вже становить 5.000.000 Євро за претензію та 10.000.000 Євро за рік страхування) [8]. Слід відмітити, що одними з найменших мінімальних страхових сум, які встановлюють європейські країни є 3.000 Євро для стажера адвоката, то 6.000 Євро для самого адвоката (ст. 231 Статуту адвоката, що затверджений Національним союзом румунських адвокатів) [9].

Все це вказує на суттєво різні підходи європейських країн як щодо визначення мінімального розміру страхових сум, так і показників, які впливають на визначення такого розміру в умовах обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності адвокатів.

Розкриваючи питання про сутність розмірів і страхових внесків, і страхового покриття слушною є позиція тих науковців, які зазначають, що «збитки від професійних помилок нотаріуса можуть бути не менші, ніж від помилок адвоката» [10, с. 26], а тому доцільно врахувати й вже наявний досвід стосовно страхування професійної відповідальності нотаріуса (мінімальна страхова сума встановлюється в розмірі 1000 мінімальних розмірів заробітної плати [11]). Аналіз пропозицій українських страхових компаній вказує на те, що у переважній більшості для визначення розміру страхових внесків вони використовують добуток мінімального розміру страхового покриття та певного відсотка, показник якого, як правило залежить від стажу нотаріальної діяльності.

При визначенні розміру страхових виплат за договором страхування цивільно-правової відповідальності адвоката необхідно врахувати й те, що адвокатська діяльність є непідприємницькою, а повинна розглядатися саме як професійна незалежна діяльність [12, с. 313], а тому слушною є точка зору тих науковців, згідно з якою такий розмір включає в себе обмеження відшкодування реального збитку і виключає відшкодування упущеної вигоди [13, с. 4]. Тож, на нашу думку, розмір цивільно-правової відповідальності адвоката повинен за загальним правилом обмежуватися відшкодуванням реальних збитків, а також у певних випадках й моральної шкоди.

Отже, розміри страхових внесків та страхового покриття є важливими елементами механізму страхування цивільно-правової відповідальності адвоката, проблема визначення яких розглядається як явна

перепона для запровадження повноцінного механізму такого страхування в Україні. Хоча зарубіжні країни (зокрема, європейські) і використовують різні підходи щодо їх визначення, на нашу думку, український законодавець повинен закріпити мінімальні розміри страхових сум, розрахунок яких повинен залежати від певних показників (насамперед форми та сфери діяльності адвоката, тривалості зайняття адвокатською діяльністю взагалі).

Використані джерела:

1. Заборовський В.В. Страхування цивільно-правової відповідальності адвокатів в Україні: обов'язкове чи добровільне? Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2017. Вип. 43. Т. 2. С. 194-198.
2. Бисага Ю.М., Заборовський В.В. Деякі проблемні питання механізму страхування цивільно-правової відповідальності адвокатів в Україні. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2017. Вип. 44. Т. 2. С. 136-140.
3. Заборовський В.В. Правовий статус адвоката в умовах становлення незалежної адвокатури України: монографія. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2017. С. 581.
4. Bundes Bundesrechtsanwaltsordnung (BRAO), ausfertigungsdatum 01.08.1959. URL: <http://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/brao/gesamt.pdf>
5. Organisant la profession d'avocat: Décret du 27 novembre 1991 N° 91-1197. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000356568>
6. Задоя І.І. Страхування професійної відповідальності адвокатів: зарубіжний досвід та перспективи в Україні. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки. 2014. Вип. 4. Т. 2. С. 273-277.
7. Подолева А. Страхування професійної відповідальності адвоката у країнах Європи та Америки. Юридична газета.online. 2019 N° 50 (704). URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/strahuvannya-profesiyanoi-vidpovidalnosti-advokata-u-krayinah-evropi-ta-ameriki.html>
8. Assicurazione obbligatoria degli avvocati: contenuto, massimali e copertura. Danno e Responsabilità. 2017. N° 7. URL: <https://www.altalex.com/documents/news/2017/10/09/assicurazione-obbligatoria-avvocati-lorenzo-cagli>
9. Statutul profesiei de avocat din 03.12.2011. Uniunea Națională a Barourilor din România. URL: <https://lege5.ro/Gratuit/gi4diobrha/statutul-profesiei-de-avocat-din-03122011?pid=59439615#p-59439615>
10. Шаров Г.К. Федеральный закон «Об адвокатской деятельности и адвокатуре в Российской Федерации» о страховании риска ответственности адвоката. Адвокат. 2004. N° 12. С. 21-27.
11. Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності приватного нотаріуса:

постанова Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2015 р. № 624. Офіційний вісник України. 2015. № 70. Ст. 15.

12. Заборовський В.В. Деякі критерії розмежування понять «правова допомога» та «правова послуга» в аспекті визначення сутності професійної діяльності адвоката. Порівняльно-аналітичне право. 2016. № 5. С. 311-314. URL: http://pap.in.ua/5_2016/94.pdf

13. Бардин Л.Н., Мاستинский Я.М., Минаков А.И. О недостатках Закона об адвокатской деятельности и адвокатуре по вопросу о правовых основаниях оказания адвокатом юридической помощи. Адвокатская практика. 2003. № 4. С. 4.

ЗАХИСТ ПРАВ ДІТЕЙ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УГОРЩИНИ

Ревуцька І.Е.

*доцент кафедри цивільного права та процесу юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородського національного університету»
кандидат юридичних наук, доцент*

У нашому прискореному світі після зміни режиму, занепаду стабільності сім'ї, виникнення порушень у соціалізації молодих людей, відсутності сімей з кількома поколіннями та змін у соціальних процесах, таких як зубожіння або можливість раптового збагачення, зменшують увагу дітям. Все частіше і частіше батьки менше приділяють уваги своїм дітям. З дітьми ставляться як із власною власністю, іноді майже як з предметом, тому слід звернути серйозну увагу на той важливий факт, що їх приймають батьки: кожна дитина - особистість унікальна і неповторна.

Автор розгляне проблематику та принципи захисту прав дітей за законодавством Угорщини, хоча вони перегукуються із ситуацією в Україні. І саме через це вважає доречним запозичити досвід забезпечення прав дітей у сусідньої держави.

Для забезпечення прав дітей, батькам має бути відома "Конвенцію про права дітей" (LXIV. Закон 1991 р.), яка узагальнює принципи, викладені в статутах Організації Об'єднаних Націй (ООН) про права дітей, згідно з якими "всі члени людської спільноти в знак визнання її вродженої гідності та її рівного та невід'ємного права" і яка стала основою для формування угорського законодавства захисту прав дітей.

Однією з найважливіших платформ для співіснування розвитку особистості за законодавством Угорщини є сім'я. Окрім того сім'я є основою для виживання нації.

Цивільний кодекс Угорщини, закріплює принципи захисту сім'ї та захисту основних інтересів дитини. Посилений захист основних інтересів